

دبیرخانه کشوری درس مطالعات اجتماعی متوسطه اول

irsecretariat1402@chmail.ir

مستقر در استان البرز

با ما در ارتباط باشید:

Irsecretariat1402@chmail.ir

[@soc-gam1](https://t.me/soc-gam1): آدرس ما در شاد

به نام ایزدانا

پاسخنامه فعالیت‌های کتاب مطالعات اجتماعی

پایه نهم

تهیه شده توسط گروه درسی مطالعات اجتماعی شهرستان های تهران

(زینب آقازاده)

با نظارت دبیرخانه کشوری مطالعات اجتماعی مستقر در البرز

سال تحصیلی ۱۴۰۳ - ۱۴۰۴

جواب فعالیت صفحه ۴

۱- الف) پرس و جو کنید که آیا تاکنون در اکتشافات فضایی، اثری از حیات در نقاط دیگر فضا یافت شده است؟

برعهده دانش آموز

ب) به نظر شما چرا در کاوش های فضایی به تحقیق درباره سیاره بهرام (مریخ) بسیار توجه می شود؟
چون نمونه هایی از حیات در آن پیدا شده است. (مریخ دارای یخ های قطبی، دره های گود، کوه و غبار است و کج بودن محور گردش آن باعث شده مانند زمین دارای فصل باشد. به همین علت به احتمال بسیار زیاد این سیاره قابل زیست باشد.)

۲- الف) با مراجعه به کتاب علوم و نجوم یا پایگاه های اینترنتی، چند مورد از شگفتی های کهکشان ها و اجرام آسمانی، منظومه خورشیدی و سیاره زمین را استخراج کنید و در کلاس بخوانید.

بر عهده دانش آموز

ب) به نظر شما، تفکر در این شگفتی ها چه ارتباطی با موضوع خدا شناسی دارد؟ جهان آفرینش سرشار از شگفتی است و با مشاهده این شگفتی ها عظمت خالق یکتا را احساس می کنیم و به ما اطمینان می دهد که جهان هستی هدفی والا دارد و به دست قدرت برتر الهی اداره می شود.

پ) از معنی آیه ۵۷ سوره غافر چه می فهمید؟

* ترجمه آیه : قطعاً آفرینش آسمان ها و زمین از آفرینش مردم بزرگتر است ولی بیشتر مردم نمی دانند.

* پیام آیه :

۱ - اگر به عظمت هستی بنگریم هرگز خود را بزرگ نمی بینیم. «ان فی صدورهم الا کبر... لخلق السموات ..»

۲ - افراد متکبر را باید شکست. «لخلق السموات و الارض اکبر» برای چه تکبر می کنی؟!

۳ - نگاهی که در آن عبرت نباشد جهل است. «لخلق السموات... لا يعلمون»

۴ - ریشه تکبر، جهل و غفلت است. «ولکن اکثر الناس لا يعلمون»

جواب فعالیت صفحه ۵

۳- ایران در نیمکره شمالی قرار دارد یا نیمکره جنوبی؟ نیمکره شرقی یا نیمکره غربی؟ چگونه می فهمید؟

ایران به دلیل قرار گرفتن در بالای مدار استوا در نیمکره شمالی قرار دارد. چون در سمت شرق نصف النهار مبدأ واقع شده است در نیمکره شرقی قرار دارد.

۴- چند کره جغرافیایی به کلاس بیاورید. هر گروه با یک کره کار کند.

الف) مدار استوا، مدار قطبی شمال، مدار قطبی جنوب، مدار رأس السرطان و مدار رأس الجدی را روی کره پیدا کنید و نشان دهید. کار در کلاس انجام شود.

ب) نصف النهار مبدأ را پیدا کنید و درجه آن را بخوانید. امتداد نصف النهار مبدأ را در آن سوی کره پیدا کنید و درجه آن را بخوانید .

نصف النهار مبدأ صفر درجه است و امتداد آن در آن سوی کره زمین ۱۸۰ درجه است.

* نصف‌النهار مبدأ، صفر درجه و اگر به طرف مشرق پیش برویم تا ۱۸۰ درجه‌ی شرقی و اگر به طرف مغرب پیش برویم تا ۱۸۰ درجه‌ی غربی طول جغرافیایی خواهیم داشت.

جواب فعالیت صفحه ۶

۵- به کمک معلم، چند کره جغرافیایی را به کلاس بیاورید؛ به طوری که هر گروه، یک کره در اختیار داشته باشد. سپس در هر

گروه:

الف) طول و عرض جغرافیایی یک مکان را که درجه آن صفر است، روی کره نشان دهید.

محل تقاطع (برخورد) مدار استوا و نصف النهار مبدأ (این نقطه نزدیک خلیج گینه در جنوب غربی قاره آفریقا است).

ب) سه مکانی را که روی یک مدار قرار دارند، در نظر بگیرید و بگویید آیا این سه مکان عرض جغرافیایی یکسانی دارند؟ چرا؟

بله، چون هر سه نقطه نسبت به مدار استوا به یک اندازه فاصله دارند.

پ) سه مکانی را که روی یک نصف‌النهار قرار دارند، در نظر بگیرید و بگویید آیا این سه مکان طول جغرافیایی یکسانی دارند؟ چرا؟

بله، چون هر سه نقطه نسبت به نصف النهار مبدأ به یک اندازه فاصله دارند.

۶- کاربرگ‌های شماره ۱ و ۲ را کامل کنید. در کلاس انجام شود.

جواب فعالیت صفحه ۸

۷- مردم بندرعباس برای اینکه در جهت قبله قرار بگیرند، بیشتر به سمت غرب متمایل می‌شوند یا مردم تبریز؟ بندرعباس

۸- در آدیس آبابا (اتیوپی) و قاهره، قبله در کدام سمت است؟ اتیوپی (شمال) و در قاهره (جنوب شرقی)

۹- با استفاده از یک نقشه جهان نما بگویید که در مالزی قبله رو به کدام سمت است؟ شمال غربی

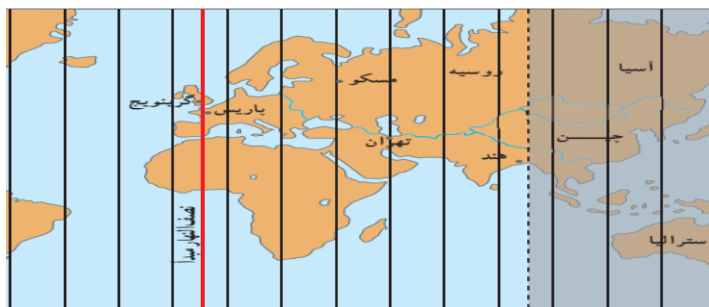

جواب فعالیت صفحه ۱۱

۱- الف) در زندگی روزانه، ساعت واقعی چه کاربردی دارد؟ برای اوقات شرعی و فرایض دینی کاربرد دارد.

ب) چرا از ساعت رسمی استفاده می‌کنیم؟ مثال بیاورید. برای اینکه در قرارهای ملاقات و یا مراجعه به ادارات و موسسات مشکلی به وجود نیاید. برای مثال جابجایی قطارها، هواپیماها، تعیین وقت قرارها و ملاقات‌ها، شروع و پایان کار اداره‌ها و مغازه‌ها و... نیاز به یک ساعت یکسان داریم.

۲- با توجه به نقشه مناطق زمانی، بگویید اگر کسی از پاریس به تهران سفر کند، باید ساعت خود را جلو بکشد یا عقب؟ چرا؟ جلو، زیرا نصف النهار پاریس در غرب نصف النهار تهران است و دیرتر در مقابل خورشید قرار می‌گیرد.

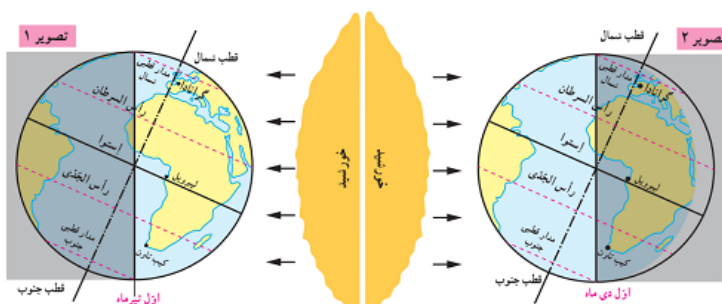
۳- با کمک والدین خود، برخی از زمان‌ها یا مکان‌هایی که ویژگی‌های خاصی برای آنها در اسلام بیان شده است را نام ببرید. پاسخ‌های خود را در کلاس و با دوستانتان، به اشتراک بگذارید. برعهده دانش آموز

۴- هر ساله در کشور ما، ساعت رسمی در اول فروردین، یک ساعت به جلو کشیده می‌شود و در ۳۰ شهریور، یک ساعت به عقب کشیده می‌شود. فکر می‌کنید دلیل این کار چیست؟ این کار به منظور بهره‌وری بیشتر از روشنایی روز انجام می‌شود.

جواب فعالیت صفحه ۱۳

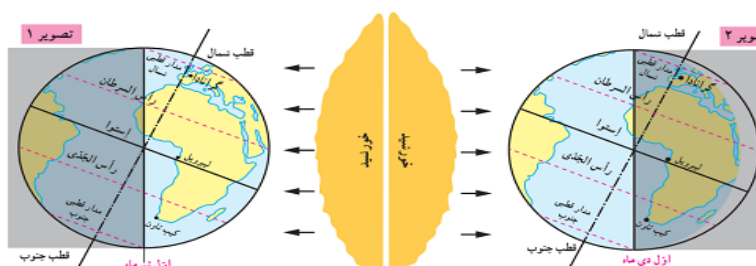
۵- موقعیت سه شهر گرانا، لیبرویل و کیپ تاون را با توجه به دایره روشنایی در اول تیرماه و اول دی ماه توضیح دهید.

شهر گرانا در نیمکره شمالی قرار دارد. در تیرماه، خورشید در نیمکره شمالی به مدار رأس السرطان به عمود می‌تابد و طول روزها در آن طولانی و شب‌ها کوتاه است و در همین زمان در نیمکره جنوبی کیپ تاون کوتاه‌ترین روزها و طولانی‌ترین شب‌های سال مشاهده می‌شود. شهر لیبرویل هم به دلیل قرار گرفتن در مدار استوا در تمام طول سال طول شب و روز یکسان است.

۶- به مدار قطبی شمال و جنوب در تصویر (۱) توجه کنید. چرا در اول تیر ماه در ناحیه مدار قطبی شمال، طول یک روز ۲۴ ساعت و به عکس در مدار قطبی جنوب، طول یک شب ۲۴ ساعت است؟ پاسخ کوتاه: دلیل این موضوع، کج بودن محور چرخشی زمین است.

چون در تابستان نیمکره شمالی خورشید به مدار راس السرطان عمود می‌تابد و به دلیل کج بودن محور زمین، نیمکره شمالی کاملاً به سمت خورشید خم می‌شود. بنابراین نور خورشید به طور دائم به قطب شمال می‌تابد و شش ماه غروب ندارد در اصطلاح به تابستان قطبی یا روز قطبی معروف است در این مدت قطب شمال در رو شنایی روز و قطب جنوب در تاریکی قرار دارد پس از ۶ ماه که خورشید به مدار رأس الجدی عمود می‌تابد عکس این حالت رخ می‌دهد.

۷- از مساوی بودن همیشگی طول روز و شب در منطقه استوا به چه نتیجه‌ای درباره فصول این منطقه می‌رسید؟ به دلیل تابش آفتاب به صورت عمود بر منطقه استوا تغییر فصل محسوسی در این منطقه رخ نمی‌دهد.

* نکته: دو بار در سال، اعتدال بهاری و پاییزی به وجود می‌آید که در آن نور خورشید به طور مستقیم در منطقه استوا می‌تابد. پس از این دو اعتدال، مناطق استوایی وضعیت اقلیمی نسبتاً ثابت و گرمی را سپری می‌کنند؛ در نتیجه بسیاری از مناطق استوایی تنها دو فصل گرم و بارانی دارند.

۸- جهت تابش آفتاب به نقاط مختلف زمین یا فصول مختلف سال، چه تأثیری در کشاورزی یا معماری خانه‌ها می‌تواند داشته باشد؟

مناطق اطراف استوا که تابش آفتاب عمود است بیش‌تر کشت قهوه، کاکائو و کائوچو رواج دارد. برای معماری خانه‌ها از مصالحی استفاده می‌شود که گرما را کمتر عبور دهد.

* مواد اولیه‌ی بیش‌تر شرکت‌های مشهور تولید قهوه‌ی جهان، در منطقه استوا وجود دارد.

به کار ببندیم صفحه ۱۴

۱- الف) با استفاده از یک نقشه، طول و عرض جغرافیایی کشور ایران را بخوانید و بنویسید. مختصات جغرافیایی ۲۵ تا ۳۹ درجه عرض شمالی ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی قرار دارد.

ب) به کمک معلم و با مراجعه به منابع، طول و عرض جغرافیایی شهر یا روستای محل زندگی خود را پیدا کنید و بنویسید.
برعهده دانش آموز

- ۱- به کمک معلم، طرز کار یک گیرنده (GPS) را مشاهده و بررسی کنید. بر عهده دانش آموز
- ۲- میانگین سرعت گردش زمین به دور خورشید در یک ثانیه ۳۰ کیلومتر است، سرعت حرکت زمین به دور خورشید در یک ساعت چقدر است؟ حساب کنید. هر ساعت برابر با ۶۰ دقیقه و هر دقیقه برابر با ۶۰ ثانیه است.
(ثانیه $60 \times 60 = 3600$) بنابراین سرعت حرکت زمین به دور خورشید در یک ساعت $30 \times 3600 = 108000$ کیلومتر بر ساعت است.

جواب فعالیت صفحه ۱۶

- ۱- زیست کره برای حیات، به هر یک از سه بخش سنگ کره، آب کره و هوا کره (جو) چه نیازی دارد؟ توضیح دهید.
آب کره : رکن اساسی تشکیل زمین و ادامه حیات در زمین است.
هوا کره : برای تنفس و ادامه زندگی گیاهان و جانوران است.
سنگ کره : محل رشد گیاهان و گونه های گیاهی است.
- ۲- آیات قرآن کریم را بخوانید و ارتباط آنها را با این درس توضیح دهید.
در این آیات به خلقت آسمان و زمین و هر آنچه که در آن برای ادامه حیات انسان و دیگر موجودات زنده توسط خالق سبحان لازم است اشاره دارد و عظمت و توانایی خداوند در آفرینش جهان هستی را با تامل در آیات یادآوری می کند.

جواب فعالیت صفحه ۱۸

- ۳- جدولی با دو ستون رسم کنید: الف) کوهستان ها و دامنه آنها، ب) جلگه ها و دشت ها.
سپس، به طور گروهی موارد استفاده و بهره برداری انسان از هر یک را در همان ستون فهرست کنید.

کوهستان ها و دامنه آنها	جلگه ها و دشت ها
وجود معادن با ارزش و بهره برداری از آن	داشتن خاک غنی و حاصلخیز برای کشاورزی
کشاورزی و دامپروری	راحتی و آسان بودن حمل و نقل و راه سازی
تأمین آب شیرین از کوه	ساخت روستا ها و شهرسازی
سهولت در عبور و مرور با احداث تونل و جاده	رونق اقتصادی با کشاورزی و احداث کارخانه
بهره برداری از طبیعت سرسبز و جنگل کاری	ساخت جاده های ارتباطی

جواب فعالیت صفحه ۲۰

- ۳- به تصاویر بالا دقت کنید و توضیح دهید که در هر یک، تأثیر فعالیت انسان بر ناهمواری ها و محیط طبیعی چگونه است؟
کشاورزی - استخراج معادن - ساخت خانه و جاده باعث تغییر شکل ناهمواری و تخریب محیط طبیعی شده است.
- ❖ دریاچه ارومیه: برای بهره برداری از مواد غذایی مانند نمک ...

- ❖ **معادن :** برای استفاده از منابع با ارزش آن در تولید فراورده های صنعتی، ساختمانی، دارو سازی و ...
 - ❖ **سد سازی:** برای تامین برق، تامین آب کشاورزی، تامین آب آشامیدنی، جلوگیری از سیل و ...
 - ❖ **کشت پلکانی :** برای بهره برداری در کشاورزی ، در این روش در مناطق کوهستانی شیب دار زمین به صورت پله پله آماده می شود تا از فرسایش خاک جلوگیری شود و آب به طور یکنواخت توزیع گردد.
 - ❖ **خانه های روستایی کندوان :** بهره برداری از کوهستان برای سکونت ... (یکی از شگفت انگیزترین روستاهای صخره ای ایران و جهان و از جاهای دیدنی آذربایجان شرقی است که در دل صخره های کله قندی جای گرفته است.)
- ۵- گفت و گو کنید و دلیل و مثال بیاورید: به نظر شما، امروزه انسان بیشتر زندگی خود را با ناهمواری های زمین انطباق می دهد یا برعکس، ناهمواری ها را برای مقاصد خود تغییر می دهد یا هر دو؟ هر دو
- میزان دست کاری و دخالت انسان در محیط های طبیعی نسبت به گذشته بیشتر شده است یا کمتر؟ چرا؟
- در گذشته انسان بیشتر خود را با طبیعت منطبق می کرد ولی امروزه به دلیل رشد جمعیت و تنوع نیازها، انسان ها طبیعت را با هدف بهره برداری از منابع سطحی یا زیر زمینی و همچنین برای رفاه و تسهیل زندگی تغییر دادند.

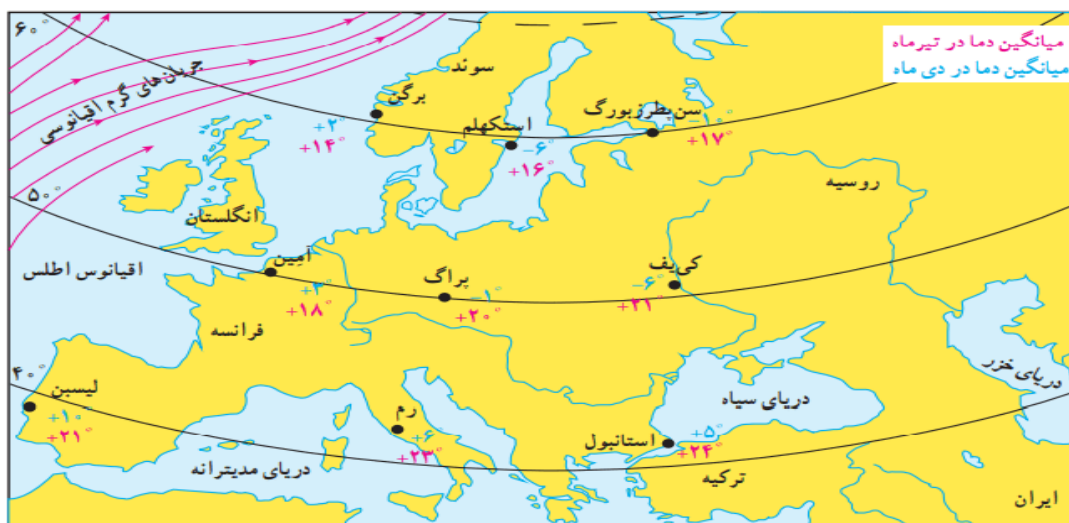

جواب فعالیت صفحه ۲۲

- ۱- با توجه به نقشه صفحه ۲۱، بگویید نیوفوندلند و شرق ژاپن، که از مناطق مهم ماهیگیری جهان هستند، در محل تلاقی کدام جریان های دریایی قرار دارند؟ نیوفوندلند : محل تلاقی جریان آب سرد لابرادور و جریان آب گرم گلف استریم .
- شرق ژاپن: محل تلاقی جریان آب سرد ایاشیو و جریان آب گرم کوروشیو
- ۲- چرا سفر به اعماق اقیانوس ها دشوارتر از صعود به قله ها است؟ چند دلیل ذکر کنید.
- ۱- فشار زیاد آب ۲- تاریکی ۳- دمای کم در اعماق آب
- ۳- کاربرگه شماره (۳) را در کلاس انجام دهید.

جواب فعالیت صفحه ۲۳

- ۴- درباره نسبت خشکی ها و آب های کره زمین فکر کنید و بگویید اگر چنین نسبتی بر عکس می شد، چه اتفاق هایی می افتاد؟ بسیاری از موجودات دریایی از بین می رفت، بارندگی وجود نداشت. امکانات حمل و نقل آسان توسط کشتی ها وجود نداشت. منابع معدنی مثل گاز و نفت وجود نداشت. انسان با کمبود آب مواجهه می شد و دوره های خشکسالی افزایش می یافت.
- ۵-الف) خبر بالا را بخوانید. این خبر از چه جنبه هایی مهم است؟ جلوگیری از آلودگی محیط زیست و اقیانوس ها و جلوگیری از صید بی رویه ماهی ها و استخراج منابع. ب) برخی از کشورهای قدرتمند در برابر یک توافق بین المللی برای حفاظت و واپایش (کنترل) اقیانوس ها مقاومت می کنند و با این کار چندان موافق نیستند. به نظر شما چرا؟ برای اینکه سود کلانی از استخراج منابع و صید ماهی می برند و برای دفع زباله های سمی کارخانه های خود از دریاها استفاده می کنند و از نظر حفظ محیط زیست چون این کشورها با توجه به قدرت نظامی و اقتصادی که دارند فقط می خواهند دست ملت های ضعیف را از منابع کوتاه کنند.

۶- به نقشه بالا توجه کنید. در دی ماه رُم سردتر است یا استکهلم؟ استکهلم چرا؟ زیرا در عرض جغرافیایی بالاتر قرار گرفته است و به منطقه سرد نزدیک تر است.

سه شهر برگن، استکهلم و سن پترزبورگ (لنینگراد) تقریباً در یک عرض جغرافیایی قرار دارند اما میانگین دمای این شهرها در دی ماه متفاوت است. چرا؟ شهرهای برگن و استکهلم هر دو تقریباً در یک عرض جغرافیایی و هر دو در کناره دریا قرار دارند. در حالی که برگن از زمستان معتدلی برخوردار است (+۲) و اعتدال آن به واسطه جریان های آب گرم اقیانوس اطلس است که از کناره نروژ می گذرد. استکهلم به عکس، زمستان سرد و سختی دارد (-۶)، اما سن پترزبورگ به دلیل دور بودن از اقیانوس نسبت به استکهلم و برگن، زمستان سخت تری دارد.

دوشهر آمین (در کشور فرانسه) و کی یف بر روی یک عرض جغرافیایی قرار دارند اما میانگین دمای این دو شهر در دی ماه متفاوت است. چرا؟ به دلیل دوری و نزدیکی به اقیانوس ها و دریاها. (نزدیکی به اقیانوس، آب و هوای آمین را تعدیل می کند، اما کی یف به دلیل قاره ای بودن و دوری از اقیانوس، آب و هوای سرد و خشکی دارد).

* هرچه از شهر های نواحی داخلی به سمت شهرهای مجاور اقیانوس می رویم، سرمای زمستان کمتر می شود.

۷- به تصویر بیشتر بدانیم بالا توجه کنید. لایه اُزن در کدام بخش هواکره قرار دارد؟ لایه ازن در استراتوسفر (یوش سپهر) آیا می توانید در یک جمله بگویید فایده لایه اُزن چیست؟ در این باره پرس و جو کنید. در لایه استراتوسفر (پوشن سپهر) قرار دارد مانند سایبانی زمین را از عبور پرتوهای زیان آور خورشید (اشعه ماوراءبنفش) حفظ می کند.

جواب فعالیت صفحه ۲۷

۸- الف) چرا کوه نوردان در ارتفاعات بسیار بلند ممکن است با مشکلات تنفسی روبه رو شوند؟ به دلیل اینکه هرچه ارتفاع افزایش می یابد فشار هوا زیادتر می شود.

ب) چرا در هواپیما، قبل از شروع پرواز، نحوه استفاده از ماسک اکسیژن به مسافران آموزش داده می شود؟ به علت تغییر فشار هوا در ارتفاعات بالا

۹- با مشاهده دقیق محیط زندگی خود بگویید چه کارها و فعالیت هایی موجب آلودگی هوا می شود؟

عواملی طبیعی مانند وزش توفان، بادهای شدید و... و فعالیت های انسانی مانند کارخانجات صنعتی، کشاورزی، شهرسازی، وسایل گرمای، نیروگاه ها، وسایل نقلیه و... از عوامل آلوده کننده هوا هستند.

فکر می‌کنید برای کاهش آلودگی هوا، مخصوصاً در حمل و نقل، چه کارهایی می‌توان انجام داد؟
(۱) استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی (۲) رانندگی با خودروهای کم مصرف تر (۳) نگهداشتن خودرو در شرایط مطلوب

جواب فعالیت صفحه ۳۲

۱- با توجه به راهنمای نقشه، نام زیست بوم‌های توندرا، تایگا، جنگل‌های بارانی استوایی، ساوان و بیابان را روی نقشه در محل مربوط بنویسید. به عهده دانش آموز

۲- با توجه به نقشه بالا و با مراجعه به یک اطلس، بگویید که جنگل‌های بارانی استوایی در کدام قاره‌ها و کشورها، وجود دارند و کدام کشور، بیشترین وسعت جنگل‌های بارانی استوایی را دارد. جنگل‌های بارانی استوایی در اطراف مدار استوا قرار دارند، اکثراً در منطقه بین مدار رأس‌السرطان و مدار رأس‌الجدی قرار دارند.

در قاره آسیا: کشورهای اندونزی - مالزی - چین - کره جنوبی

در قاره آمریکا: کشورهای برزیل و آمریکای مرکزی

در قاره آفریقا: کشورهای کنگو - نیجر - آفریقای مرکزی برزیل بیشترین وسعت این جنگل‌ها را دارد.

۳- کاربرگه شماره (۴) را در کلاس انجام دهید.

جواب فعالیت صفحه ۳۵

۴- کاربرگه‌های شماره (۵) و (۶) را کامل کنید.

۵- فرض کنید قرار است به شما یک سفر رایگان همراه با گروهی از گردشگران طبیعت (اکوتوریست) جایزه بدهند. کدام زیست بوم را برای سفر انتخاب می‌کنید؟ چرا؟ پاسخ پیشنهادی: جنگل‌های بارانی استوایی، به علت پوشش گیاهی مناسب و بارندگی

۶- به طور گروهی، یک برگه تبلیغاتی (بروشور) مسافرتی برای مسافران یکی از زیست بوم‌ها تهیه کنید.

روی برگه، یک پیام جالب برای ترغیب گردشگران به مسافرت به آنجا بنویسید. چند تصویر جذاب از گیاهان یا جانوران آن ناحیه هم روی آن بچسبانید یا نقاشی کنید. در برگه تبلیغاتی خود درباره آب و هوا، جانوران و گیاهان آن منطقه مطالبی بنویسید و به مسافران توصیه کنید که هنگام سفر به آن منطقه، چه وسایل یا لباس‌هایی به همراه داشته باشند.

بر عهده دانش آموز

۷- تصاویر ۱ و ۲ و ۳ و ۴ در صفحه ۳۰ کدام نواحی جغرافیایی را نشان می‌دهند؟ در هریک از این نواحی، کدام گیاهان و جانوران می‌توانند زندگی کنند؟ ۱- گرم و خشک: روباه - بوته خاردار ۲- سرد و قطبی: خرس قطبی، خزه و گل‌سنگ ۳- سرد: گرگ -

درخت کاج ۴- جنگل استوایی: شامپانزه - درختان پهن برگ

جواب فعالیت صفحه ۳۷

۱- با توجه به نقشه ۱- الف) سه کشور نام ببرید که بیش از ۳۰۰ گونه در معرض خطر دارند. ایالات متحده آمریکا - آلاسکا - استرالیا - اندونزی

ب) دو کشور نام ببرید که کمتر از ۵۰ گونه در معرض خطر دارند . شیلی - انگلستان - عربستان - فنلاند - مصر

۲- نواحی جنوب شرقی آسیا، استرالیا و آمریکای جنوبی را از نظر تعداد گونه‌های در معرض خطر با کانادا و اروپای شمالی مقایسه کنید. علت تفاوت چیست؟ مناطق جنوب شرقی آسیا، استرالیا و آمریکای جنوبی بیشتر در معرض نابودی گیاهان و جانوران قرار دارند. و تخریب زیست بوم‌ها در این مناطق بیشتر است. دلیل این تفاوت: به علت تخریب جنگل‌ها خصوصاً جنگل‌های استوایی که جزء زیست بوم‌های اصلی است و همین‌طور انجام فعالیت گسترده صنعتی است.

۳- چرا در صحرای آفریقا تعداد گونه‌های در معرض خطر بسیار کم است؟ چون تنوع گیاهی و جانوری در صحرای آفریقا کم است و به دلیل موقعیت جغرافیایی و شرایط آب و هوایی خاصی که دارد انسان‌ها به آنجا کمتر نفوذ کرده‌اند.

جواب فعالیت صفحه ۳۹

۴- شما کدام یک از دو دیدگاه مطرح شده در بالا، درباره قطع درختان آمازون را ترجیح می‌دهید. درباره دلایل خود در کلاس گفت‌وگو کنید. با هر دو دیدگاه، زیرا در هنگام استفاده از جنگل‌های آمازون می‌توان از آن خردمندانه استفاده کرد تا مشکل زیادی برای آب و هوای کره زمین ایجاد نشود.

۵- هر ساله تعداد زیادی درخت برای تولید کاغذ قطع می‌شود. با یکدیگر درباره راه‌های کاهش استفاده از کاغذ تولید شده از درختان که در چاپ کتاب‌های درسی یا مجلات یا ... استفاده می‌شود، گفت‌وگو کنید و نتایج آن را در کلاس بیان کنید. یکی از موثرترین راه‌های نجات درختان و احیای آن‌ها استفاده از فناوری اطلاعات و انجام کارهای دولتی با استفاده از اینترنت و دولت الکترونیک است.

به کار ببندیم صفحه ۴۰

۱- فرض کنید قرار است به خودتان، اعضای خانواده و دوستان یا مردمی که در منطقه شما زندگی می‌کنند، پنج پیشنهاد در مورد نحوه انجام دادن فعالیت‌های روزانه بدهید؛ به طوری که این پنج پیشنهاد بتواند به حفاظت از زیست بوم منطقه زندگی و یا حتی زیست بوم‌های جهان کمک کند. پیشنهادهای شما چیست؟ آنها را روی یک برگ کاغذ بنویسید و در کلاس نصب کنید. مثال: به جای دستمال کاغذی، بیشتر از دستمال پارچه‌ای استفاده کنیم. استفاده از کاغذهای باطله - تفکیک زباله‌ها از مبدا - استفاده از وسایل نقلیه عمومی - اسراف نکردن در طول روز - استفاده از ظروف تجدید پذیر

۲- فرض کنید به کشور برزیل سفر کرده و جنگل‌های آمازون را دیده‌اید. یک کارت پستال درست کنید و روی آن تصویر یک منظره یا یک گونه گیاهی و جانوری این ناحیه را بچسبانید. کارت را برای یک دوست بفرستید. به عهده دانش آموز

۳- درباره شگفتی‌های یکی از گونه‌های گیاهی یا یک جانور تحقیق کنید. آنها را روی یک برگه کاغذ بنویسید و در کلاس بخوانید. سپس بگویید این نکات جالب، چه درس‌هایی درباره خالق هستی به ما می‌آموزد. بر عهده دانش آموز

جواب فعالیت صفحه ۴۵

- ۱- با استفاده از نقشه پراکندگی جمعیت، ابتدا نوع تراکم جمعیت (زیاد یا کم) را در مکان‌های زیر مشخص کنید و سپس با توجه به دانسته‌های خود از سال گذشته، علت این نوع تراکم را در هر کشور بنویسید.
بنگلادش : زیاد ⇐ وجود آب و خاک مناسب کشاورزی ، باران کافی
ژاپن : زیاد ⇐ صنعتی بودن
لیبی و چاد : کم ⇐ کمبود مواد معدنی، آب و خاک مناسب ، آب و هوای گرم و بیابانی
سیبری : کم ⇐ آب و هوای سرد و خشک
آلمان : زیاد ⇐ صنعت پیشرفته
استرالیا : کم ⇐ اکثر مناطق استرالیا به خاطر بارندگی کم و دمای زیاد دارای آب و هوای کویری هستند . فقط گوشه‌های جنوب شرقی و جنوب غربی کشور آب و هوای معتدل و خاک مناسب دارند.
کانادا : کم ⇐ سردی هوا
- ۲- پرس‌وجو کنید پرجمعیت‌ترین کشورهای جهان به ترتیب از رتبه اول تا هفتم کدام کشورها هستند و چقدر جمعیت دارند؟ بر عهده دانش آموز

جواب فعالیت صفحه ۴۶

- ۳- همفکری کنید و به طور گروهی، جدولی با دو ستون رسم کنید.
الف) فهرستی از عواملی را که موجب می‌شود یک مکان مهاجرپذیر باشد، در یک ستون بنویسید. عوامل طبیعی مانند: نواحی معتدل با باران کافی، آب و هوای مناسب، دشت و جلگه های آبرفتی و حاصلخیز، منابع آب کافی و ... عوامل انسانی مانند: نواحی صنعتی و گردشگری و امکان اشتغال، امکانات آموزشی، اقتصادی، بهداشتی و ...
ب) فهرستی از عواملی را که موجب می‌شود یک مکان مهاجرفرست باشد، در ستون دیگر بنویسید . جنگ، قحطی، خشک‌سالی، بیماری، خاک نامناسب ، فقر، بیکاری و ...
- ۴- آیا افرادی را می‌شناسید که خود یا خانواده‌شان از شهر یا روستای دیگری به شهر یا روستای شما مهاجرت کرده باشند؟ درباره دلایل مهاجرت آنها (چه در مبدأ و چه در مقصد) پرس‌وجو کنید. پاسخ پیشنهادی : به دلایل نبود شغل مناسب و بیکاری، کمبود امکانات درمانی و رفاهی، نبود امکان ادامه تحصیل در دانشگاه و ...
- ۵- همان‌طور که می‌دانید، یکی از عواملی که سبب کاهش جمعیت در برخی نقاط جهان شده است، کشتار یا انتقال اجباری مردم از نقطه‌ای به نقطه دیگر بوده است، مانند: نسل کشی برخی بومیان استرالیایی و آمریکایی پس از تصرف آنجا به دست اروپاییان، اسارت چند ده میلیون از زنان و مردان آفریقایی و انتقال آنها به اروپا و آمریکا برای کار، کشتار چند ده هزار نفر از مردم مسلمان در بوسنی و هرزگوین به دست صرب‌ها، کشتار هزاران مسلمان یمنی به دست حاکمان سعودی و ...

فکر می‌کنید کاهش شدید و ناگهانی جمعیت در برخی مناطقی که نام برده شد، چه تأثیری بر اقتصاد و جامعه آن منطقه در سال‌های بعد از آن داشته است؟ نیروی انسانی به عنوان مهم‌ترین عامل در رشد و پیشرفت اقتصادی یک جامعه شناخته می‌شود. از این رو کشتار یا مهاجرت این نیروی انسانی متخصص موجب کاهش ظرفیت‌های تولیدی آن کشورها شده و اقتصاد آنها را فلج خواهد کرد.

درس ۸

جواب فعالیت صفحه ۴۸

۱- درباره علل و عوامل نابرابری توسعه انسانی در جهان گفت‌وگو کنید. به نظر شما کدام عوامل مهم‌ترند؟ چرا؟
عوامل داخلی زیرا مردم یک کشور می‌توانند با افزایش سواد و آگاهی و کنار گذاشتن باورهای غلط و داشتن پشتکار و وحدت پیشرفت کنند.

جواب فعالیت صفحه ۴۹

۲- با توجه به آنچه درباره مستعمره شدن آفریقا می‌دانید، فکر می‌کنید چه ارتباطی بین پایین بودن شاخص‌های توسعه انسانی در بیشتر کشورهای آفریقایی و بالا بودن آن در بیشتر کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی وجود دارد؟ عوامل خارجی: از مهم‌ترین علل پایین بودن شاخص توسعه انسانی، استعمار آنها توسط کشورهای قدرتمند و غارت منابع آنها بوده است. همچنین امروزه دخالت کشورهای قدرتمند در ایجاد جنگ‌ها و بحران‌ها در این قاره ادامه دارد. **عوامل داخلی:** شیوع بیماری‌ها، بی‌سوادی و آگاهی کم مردم، جنگ‌های داخلی از دیگر عوامل پایین بودن شاخص توسعه انسانی در قاره آفریقا است.

۳- نمودار الف و شکل ب را توضیح دهید. نمودار الف: نشان دهنده رشد توسعه انسانی ایران در سال‌های اخیر است.

شکل ب: کشورهای شرق ایران به علت مشکلات داخلی و خارجی از توسعه انسانی پایینی برخوردار هستند و کشورهای شمال غربی مانند ترکیه و ارمنستان، جمهوری آذربایجان از توسعه انسانی بالایی برخوردار هستند.

جواب فعالیت صفحه ۵۱

۴- گفت‌وگو کنید: به نظر شما کشورهایی که اقتصاد و درآمد آنها بر پایه فروش مواد اولیه و خام مانند نفت است، در حال و آینده با چه مشکلاتی روبه‌رو می‌شوند و چه تغییراتی باید در اقتصاد خود ایجاد کنند؟

الف) اتمام مواد اولیه و نفت خام (ب) وابستگی اقتصادی و سیاسی به بیگانگان
باید سعی کنند تا از اقتصاد متکی به نفت و تک محصولی خود را خارج کنند و تولیدات غیرنفتی را جایگزین و مبنای درآمد و اقتصاد قرار دهند.

جواب فعالیت صفحه ۵۳

۵- سواد و آموزش نقش مهمی در پیشرفت یک کشور دارد. به طور گروهی، فهرستی از مشکلاتی را که مردم یک کشور در اثر پایین بودن سطح سواد و محروم بودن از آموزش با آن مواجه می‌شوند، تهیه کنید و بخوانید. نبود بهداشت، فقر، استاندارد نبودن سطح زندگی، نداشتن قانون، فساد، مرگ و میر بالا، جنگ‌های داخلی، استعمار توسط کشورهای دیگر، متکی و وابسته بودن به کشورهای قدرتمند.

جواب فعالیت صفحه ۵۶

۱- کاربرگه شماره (۷) را انجام دهید.

جواب فعالیت صفحه ۵۷

۲- پس از مطالعه متن توضیح دهید که با تأسیس حکومت صفوی، چه تغییرات مهم سیاسی، اجتماعی و مذهبی در ایران ایجاد شد.

۱- جنگ های داخلی بین حاکمان محلی از بین رفت . ۲- ایران دارای حکومت قدرتمند مرکزی شد. ۳- شهرها و روستاها آباد شدند. ۴- صنعت پیشرفت کرد . ۶- همبستگی و اتحاد بین مردم بوجود آمد. ۷- اختلافات مذهبی از بین رفت و دارای یک مذهب رسمی شد.

جواب فعالیت صفحه ۵۹

۲- الف) کدام شهرها پایتخت صفویان بودند؟ نام ببرید. تبریز (زمان شاه اسماعیل) قزوین (زمان شاه تهماسب) اصفهان (زمان شاه عباس اول)

ب) دلیل تغییر پایتخت صفویان را توضیح دهید. پس از شکست جنگ چالدران تبریز همواره مورد حمله عثمانی ها بود به همین دلیل شاه تهماسب تصمیم گرفت برای دور شدن پایتخت از حمله عثمانی ها پایتخت را به قزوین منتقل کند.

۴- دلایل سیاسی و نظامی ضعف و فروپاشی حکومت صفوی چه بود؟ پس از شاه عباس نبود پادشاهان لایق و توانمند، اختلاف و کشمکش بین فرماندهان نظامی باعث شد از انجام مسئولیت ها باز بمانند. عامل دیگر حمله شورشیان افغان به سردستگی محمود افغان بود.

جواب فعالیت صفحه ۶۰

۵- الف) آثار و نتایج اقدام های اداری و نظامی شاه عباس اول را توضیح دهید. ۱) تقویت حکومت مرکزی ۲) جلوگیری از شورش فرماندهان قزلباش ها ۳) تشکیل سپاه غیر قزلباش ها ۴) تجهیز سپاه به توپ و تفنگ با کمک اروپائیان ۵) بیرون راندن پرتغالی ها از جزایر ایران با کمک کشتی های جنگی انگلیسی.

ب) کاربرگه شماره (۸) را انجام دهید.

جواب فعالیت صفحه ۶۱

۶- انگیزه ها و هدف های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی اروپاییان از ارتباط با ایران دوره صفوی را از متن درس استخراج و دسته بندی کنید.

سیاسی : دشمن مشترک به نام امپراتوری عثمانی، موقعیت حساس جغرافیایی ایران و خلیج فارس

اقتصادی : تجارت و فروش تولیدات تجاری که پس از انقلاب صنعتی بیشتر شده بود.

فرهنگی : اشتیاق اروپاییان به جهانگردی و شناخت سرزمین های دیگر و تبلیغ دین مسیحیت

درس ۱۰

جواب فعالیت صفحه ۶۵

۱- متن را مطالعه کنید: الف) سه عامل گسترش تجارت در عصر صفوی را بیان کنید.

- ۱) یکپارچه بودن سرزمین ایران ۲) وجود نظم و امنیت در سراسر کشور ۳) وجود شبکه وسیعی از راه ها و کاروان سراها
ب) سه منبع عمده درآمد حکومت صفوی را ذکر کنید. ۱- مالیات ۲- صادرات ابریشم و محصولات نظیر خشکبار، پارچه های مخملی، قالی ۳- عوارض کاروان های تجاری

جواب فعالیت صفحه ۶۷

۲- متن را بخوانید. مراسم جشن و شادی در عصر صفوی را با روزگار کنونی از جنبه های مختلف (شیوه برگزاری، محل جشن و ...) مقایسه کنید. در دوره صفوی جشن ها و مراسم شادی از میدادین و منطق عمومی شروع می شد. مردم از هر قشری در کنار هم بودند و به شادمانی می پرداختند. مراسم شعر خوانی و مدیحه سرایی نیز رایج بود. بیشتر این جشن ها در اماکن عمومی برپا می شد. اما امروزه جشن و مراسم شادی در اماکن عمومی برپا نمی شود. و بیشتر این جشن ها با لوازم و وسایل خطرناک آتش بازی همراه شده که گاهی باعث رنجش و آزار دیگران می شود. امروزه مردم کمتر شادی خود را با دیگران تقسیم می کنند.

۳- محتشم کاشانی از شاعران و مرثیه سرایان برجسته دوره صفویه است. آیا می دانید مشهورترین شعر او چیست؟
باز این چه شورش است که در خلق عالم است باز این چه نوحه و چه عذاب و چه ماتم است.

درس ۱۱

جواب فعالیت صفحه ۷۱

۱- با مطالعه درس و راهنمایی دبیر خود، دلایل و عوامل مهم نابسامانی اوضاع اجتماعی و اقتصادی ایران در دوران افشاریه را بررسی و تحلیل کنید. چند دلیل عمده: ۱) نبرد با دشمنان داخلی و بیگانگان خارجی (حمله افغان ها و قتل سلطان حسین- حمله روسیه و عثمانی) ۲) پس از به قدرت رسیدن نادرشاه، چون اکثر وقت نادر به جنگ با بیگانگان و فرونشاندن شورش های داخلی سپری می شد، زمانی برای عمران و آبادانی کشور نداشت. ۳) بد گمانی نادر به اطرافیان و سرداران خود و انجام رفتارهای خشونت آمیز ۴) عدم توجه به معشیت و اشتغال مردم

جواب فعالیت صفحه ۷۲

۲- شیوه به قدرت رسیدن سلسله های افشاریه، زندیه و قاجاریه چه شباهتی به هم دارد؟ الف) هر سه در شرایط آشفتگی و نابسامانی کشور به قدرت رسیدند. ب) به سرکوب دشمنان و مخالفان داخلی پرداختند و روند انتقال حکومت از طریق نظامی بود. ج) هر سه از قبایل بزرگ زمان خود بودند که با تکیه بر قدرت قبایل و ایل خود به قدرت رسیدند.

۳- به نظر شما، آقا محمدخان در انتخاب تهران به پایتخت به چه نکته هایی توجه داشته است؟ ۱- نزدیکی به گرگان محل زندگی ایل قاجار ۲- نزدیکی به مرزهای شمال غرب ایران تا از نافرمانی حاکم ارمنستان و گرجستان جلوگیری کند. ۳- خوش آب و هوا بودن تهران

جواب فعالیت صفحه ۷۴

۴- در باره چگونگی تأثیر انقلاب صنعتی بر افزایش قدرت نظامی و سیاسی کشورهای اروپایی، در کلاس بحث و گفت‌وگو کنید. افزایش تولیدات باعث نیاز به مواد اولیه شد و چون اروپائیان منابع کافی نداشتند برای تأمین منابع اولیه برای تولید به کشورهای دیگر روی آوردند و آنها را مستعمره خود کردند و بیشتر کالاهای تولیدی خود را در این کشورها به فروش رساندند که باعث افزایش فروش و سود اروپائیان شد و همچنین انقلاب صنعتی باعث شد که در ساخت وسایل و ادوات نظامی پیشرفت چشمگیر داشته باشند این عامل و استعمار کشورها موجب افزایش قدرت نظامی و سیاسی آن‌ها شد.

جواب فعالیت صفحه ۷۵

۵- هدف دولت انگلستان از جدا کردن افغانستان و بخش شرقی سیستان و بلوچستان از ایران چه بود؟

۱ - جلوی حمله ایران به هند را که مستعمره انگلیس بود را بگیرد.

۲ - کشوری دیگر با ایران رابطه دوستی برقرار نکند و از این طریق به هند حمله کند.

۶- کاربرگه شماره (۹) را انجام دهید.

جواب فعالیت صفحه ۷۷

۱- الف) چرا عباس میرزا به فکر نوسازی و اصلاح کشور افتاد؟

۱- به سبب شکست ایران از ارتش روسیه و انگلستان با وجود رشادت‌های فراوان ۲- پی بردن به پیشرفت‌های علمی و صنعتی کشورهای اروپایی ۳- پی بردن به ارتش برخوردار از دانش و تجهیزات مدرن نظامی کشورهای اروپایی

۲- فکر می‌کنید اگر یک کشور از دشمن خود درخواست کمک کند، دشمن تمام تجربه‌ها و دانش مورد نیاز برای اصلاح یا پیشرفت آن کشور را در اختیارش قرار می‌دهد؟ چرا؟ خیر چون دشمن به فکر منافع خود است. و عوامل مختلفی مانند عدم اعتماد، اهداف سیاسی، منافع اقتصادی، ملاحظات امنیتی، منافع داخلی بر این تصمیم (انتقال تجربه و دانش) تأثیر گذار است.

۳- به نظر شما، چرا اگر کشوری به سلاح علم و دانش مجهز نباشد، نمی‌تواند قوی شود و در مقابل دشمنانش، مقتدرانه بایستد؟ پاسخ کوتاه: چون با علم می‌توان پیشرفت کرد و به تجهیزات و تسلیحات پیشرفته مجهز شد و روی پای خود ایستاد.

* علم و دانش عامل : ۱- تقویت قدرت نظامی، تسلیحات پیشرفته و سیستم دفاعی قدرتمند است. ۲- دانش و فناوری موتور محرک رشد اقتصادی است و اقتصاد قوی به یک کشور اجازه می‌دهد تا در عرصه بین‌المللی نقش فعالی ایفا کند. ۳- علم و دانش موجب افزایش نفوذ جهانی می‌شود و کشوری که به دانش و فناوری مجهز باشد نقش رهبری را در مسائل جهانی ایفا می‌کند و همچنین کشور مجهز به علم و فناوری با همکاری علمی بین‌المللی، به تقویت روابط دیپلماتیک بین کشورها کمک می‌کند.

جواب فعالیت صفحه ۷۹

۴- الف) انگیزه و اهداف امیرکبیر از اقدامات اصلاحی چه بود؟ ۱- نوسازی تشکیلات حکومتی ۲- مبارزه با مفاسد اداری و اقتصادی

۳- حفظ استقلال کشور ۴- قطع نفوذ روسیه و انگلستان در ایران

ب) شما کدام یک از اصلاح‌گری‌های امیرکبیر را مؤثرتر می‌دانید؟ تأسیس مدرسه دارالفنون چون افراد بیشتری علوم وفنون جدید را می‌آموختند.

پ) به نظر شما، چرا امیرکبیر بر استخدام نکردن معلمان و استادان روسی و انگلیسی در مدرسه دارالفنون، اصرار می‌کرد؟ این کشورها سابقه استعماری در ایران داشتند و به دنبال منافع خود در ایران بودند.

۵- چند مورد از اقدامات امیرکبیر را در زمینه رواج عدالت و پیشرفت علمی و فرهنگی بنویسید.

۱- تأسیس مدرسه دارالفنون ۲- اصلاح قانون مالیات و وادار کردن زمین داران بزرگ به پرداخت مالیات ۳- انتشار روزنامه وقایع اتفاقیه ۴- مبارزه با رشوه خواری و مفاسد اداری و اقتصادی

۶- به نظر شما با توجه به اصلاحات امیرکبیر، چرا شاهزادگان و درباریان قاجار و عوامل وابسته خارجی برای برکناری و قتل امیرکبیر توطئه کردند؟ چون از حقوق و امالک زیادی که در اختیار داشتند محروم شدند و منافع آن‌ها به خطر افتاده بود.

جواب فعالیت بالای صفحه ۸۱

۷- الف) دلیل اصلی شکل‌گیری نهضت تنباکو چه بود؟ ۱- اعتراض به واگذاری امتیازهای اقتصادی به بیگانگان ۲- مبارزه با استبداد داخلی و خارجی.

ب) موفقیت نهضت تنباکو از نظر سیاسی و اجتماعی چه اهمیتی داشت؟ حرکت مردم باعث عقب‌نشینی حکومت شد و لغو این قرارداد از نظر اجتماعی، حس اعتماد به نفس و روحیه مقاومت و مبارزه مردم را تقویت کرد.

جواب فعالیت پایین صفحه ۸۱

۸- با راهنمایی دبیر خود متن سند را در کلاس بخوانید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

الف) فرمان لغو قرارداد توتون و تنباکو توسط چه کسی صادر و توسط چه کسی به مردم ابلاغ شد؟ توسط ناصرالدین‌شاه و توسط امین‌السلطان (صدر اعظم) به مردم ابلاغ شد.

ب) فکر می‌کنید چرا در این فرمان، هیچ اشاره‌ای به اشتباه شاه و حکومت در انعقاد اولیه قرارداد با استعمارگران نشده است و بلکه در مقابل، لغو آن به لطف و مرحمت شاه نسبت داده شده است؟ به دلیل چا پلوسی‌های بیش از اندازه

پ) در کدام قسمت‌های فرمان، می‌توانید تکبر و خودخواهی شاهانه را ببینید؟ آیا فکر نمی‌کنید که یکی از عوامل پیشرفت نکردن ایران در گذشته، وجود چنین حکومت و شاهانی بوده است؟ مردم هم خودشان را از این زحمت و تحمیل آسوده دانسته به دعاگویی وجود مسعود همایونی و به شکرگزاری مراجع کامله همایون خسروانه بیفزایند و بعضی حرکات جاهلانه را به کلی موقوف نمایند. مسلماً وجود چنین شاهانی که هیچگونه حقی برای مردم قائل نبودند و ثروت‌های کشور را بخشی از ثروت خود می‌شمردند و فقط در پی خوشگذرانی و زورگویی بر مردم بودند، مانع هرگونه پیشرفتی برای کشور بود.

ث) وقتی متن این سند را می‌خوانید چه نکته‌هایی شما را بیشتر به فکر وامی‌دارد یا توجه شما را جلب می‌کند؟ به عهده دانش آموز

جواب فعالیت صفحه ۸۵

۱- کاربرگه شماره (۱۰) را انجام دهید. زمینه و عوامل انقلاب مشروطه :

* سیاسی : عقب ماندگی ایران - بی کفایتی حکومت قاجار - نفوذ بیگانگان به ایران و واگذاری سرزمین پهناور از خاک کشور به بیگانگان .

* اقتصادی : واگذاری امتیازات بسیار به انگلیس و روسیه - سخت گیری و بی رحمی ماموران مالیاتی - بیکاری
* فکری و فرهنگی : در زمینه داخلی : (درس گرفتن از قیام عاشورا) در زمینه خارجی : آموزه های آزادی خواهی (تاثیر گرفتن از انقلاب فرانسه)

جواب فعالیت صفحه ۸۶

۲- چه جریان هایی با چه تفاوت هایی در نهضت مشروطه نقش مؤثری داشتند؟ ۱- مردم به رهبری روحانیت و تکیه بر آموزه های دین اسلام ۲- روشنفکران ایرانی با توجه به افکار و دستاوردهای تمدن اروپا.

جواب فعالیت صفحه ۸۷

۳- چه حوادث مهمی در فاصله فرمان مشروطیت تا آغاز جنگ جهانی اول رخ داد؟ الف) تدوین متمم قانون اساسی و شدت گرفتن اختلاف ها ب) روی کار آمدن محمد علی شاه و مخالفت با مشروطه و به توپ بستن و تعطیلی مجلس ج) شهادت شیخ فضل الله نوری د) افزایش دخالت های خارجی و بستن قرارداد ۱۹۰۷ بین انگلیس و روسیه

جواب فعالیت بالای صفحه ۸۸

۴- مهم ترین موانع و مشکلات داخلی نظام مشروطه را توضیح دهید. الف) استبداد محمدعلی شاه و وابستگی او به روسیه ب) اختلاف بین رهبران مشروطه ج) انحراف از مسیر اسلام.

جواب فعالیت پایین صفحه ۸۸

۵ - پس از مطالعه متن، به نقشه دقت کنید و بگویید:

الف) روسیه و انگلستان در قرارداد ۱۹۰۷ تقریباً کدام نواحی ایران را تحت نفوذ خود گرفتند؟ منطقه نفوذ روسیه : شمال، شمال شرقی و شمال غربی . منطقه نفوذ انگلستان : جنوب شرقی ایران
ب) هدف انگلستان و روسیه از امضای قرارداد ۱۹۰۷ چه بود؟ برای مقابله با قدرت روزافزون آلمان و متحدانش، تصمیم گرفتند به جای رقابت، با یکدیگر همکاری کنند.
پ) قرارداد ۱۹۰۷ چه نتایجی برای ایران داشت؟ دوباره اوضاع کشور آشفته و نابسامان شد و نفوذ و دخالت بیگانگان دوباره افزایش یافت. روسیه با خیالی آسوده در امور ایرانی مداخله می کرد و اجازه نمی داد دولت و مجلس اوضاع آشفته کشور را سروسامان بدهند. نیروهای روسیه وارد خاک ایران شدند. آنها در تبریز تعدادی از مشروطه خواهان را کشتند و در مشهد حرم امام رضا (ع) را به گلوله بستند. نتایج دیگر آن اتحاد و همدلی مردم و شورش علیه حضور استعمارگران بود. (مانند دلیران تنگستان)

جواب فعالیت صفحه ۸۹

۶- آثار و پیامدهای سیاسی و اجتماعی جنگ جهانی اول در ایران را از متن درس استخراج و فهرست کنید.
پیامد سیاسی : ۱- جنگ جهانی اول موجب بی ثباتی و آشفته گی بیشتر اوضاع ایران شد. ۲- به دلیل حضور نیروهای اشغالگر و درگیری های نظامی، دولت مرکزی به نهایت ضعف رسید و تسلط خود را بر امور کشور از دست داد. ۳- نافرمانی و سرپیچی از فرمان دولت مرکزی گسترش یافت و امنیت و آسایش مردم از بین رفت.

پیامد اجتماعی : ایرانیان دچار مصیبت های بزرگی مانند قحطی، فقر، گرسنگی و شیوع بیماری های واگیردار شدند و افراد زیادی جان خود را از دست دادند.

درس ۱۴

جواب فعالیت صفحه ۹۰

۱- دلیل مخالفت گسترده آزادی خواهان با قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟ جلوگیری از سلطه همه جانبه انگلستان بر ایران برای اینکه بر اساس این قرارداد اداره امور مالی و نظامی ایران در اختیار کارشناسان (مستشاران) انگلیسی قرار می گرفت.

جواب فعالیت صفحه ۹۱

۲- الف) علت کودتای ۱۲۹۹ چه بود؟ انگلستان پس از ناکامی در اجرای قرارداد ۱۹۱۹ در صدد برآمد که از طریق کودتا به اهداف استعماری خود در ایران دست یابد.
ب) کدام شرایط و عوامل داخلی به رضاخان در دستیابی به قدرت کمک کرد؟ (۱) جدیت و تلاش رضا خان در نوسازی تشکیلات نظامی و پایه گذاری ارتش نوین (۲) حمایت انگلیسی ها (۳) سیاست مذهبی دوگانه رضا خان در قبل و بعد از سلطنت (۴) بی کفایتی احمد شاه (۵) قدرت گرفتن رهبران احزاب سیاسی در مجلس شورای ملی.

جواب فعالیت صفحه ۹۴

۳- الف) کشور ما در دو جنگ جهانی اول و دوم «پل پیروزی متفقین» لقب گرفت. با راهنمایی دبیر خود و با همفکری یکدیگر، بگوئید چرا این لقب به ایران داده شد؟ ایران پل ارتباط بین ارتش های انگلیس و روسیه بود. با توجه به نقش مهم ایران از نظر موقعیت جغرافیایی و استراتژیک، متفقین توانستند با ارسال تجهیزات و نیروهای نظامی به روسیه در جنگ جهانی با آلمان، سرنوشت جنگ را به نفع خود تغییر دهند.

ب) آثار و پیامدهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جنگ جهانی دوم بر ایران چه بود؟

* پیامدهای سیاسی : اشغال ایران. برکناری رضا خان و جانشینی محمد رضا شاه

* پیامدهای اقتصادی : کمبود و گرانی شدید مواد غذایی

* پیامدهای اجتماعی : عده زیادی به دلیل گرسنگی و سو تغذیه جان باختند.

جواب فعالیت صفحه ۹۵

۴- همفکری کنید و بگوئید به نظر شما، چه شباهت ها و تفاوت هایی در اهداف نهضت تنباکو و نهضت ملی شدن نفت وجود دارد؟

شباهت : هر دو به خاطر دادن امتیاز اقتصادی به بیگانگان بود و اتحاد و همدلی بین مردم، روحانیون و روشنفکران وجود داشت باعث پیروزی مردم و لغو این قراردادها شد.

تفاوت : نهضت تنباکو در زمان قاجاریه بود ولی ملی شدن نفت در زمان پهلوی - در نهضت تنباکو یک قرارداد لغو شد ولی در ملی شدن صنعت نفت یک منبع برای کشور حفظ شد.

۵-الف) مهم ترین دلیل موفقیت کودتای ۲۸ مرداد چه بود؟ اختلاف و دو دستگی میان رهبران نهضت باعث ایجاد تفرقه بین مردم شد و آمریکا و انگلیس از این موقعیت نهایت استفاده را کردند.

ب) کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ چه تفاوت و شباهتی با کودتای ۱۲۹۹ داشت؟

شباهت : در هر دو کودتا کشورهای خارجی دخالت داشتند . کودتای ۱۲۹۹ با حمایت انگلستان کودتای ۱۳۳۲ با حمایت انگلستان و آمریکا در هر دو کودتا هدف اصلی تسلط بر منابع و ثروت های ملی ایران بود.

تفاوت : کودتای ۱۲۹۹ برای تغییر نظام پادشاهی بود (علیه حکومت پادشاه صورت گرفت) ولی کودتای ۱۳۳۲ برای تثبیت نظام پادشاهی بود.

جواب به کار ببندیم صفحه ۹۶

۲- با توجه به دانسته های خود، یک مورد از عملکردهای شاهان زیر را که نشان بدهد آنها به قانون اساسی مشروطه پایبند بوده یا نبوده اند، بنویسید.

محمدعلی شاه ← به توپ بستن مجلس

احمدشاه ← برکناری توسط مجلس شورای ملی از سلطنت و ایجاد حکومت پهلوی

رضاشاه ← فرستادن افراد خود به مجلس و گرفتن نخست وزیری به زور قدرت نظامی

محمدرضاشاه ← تبدیل شدن به شاهی مستبد و ستمگر بعد از کودتا ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ و سرنگونی حکومت مصدق - تأسیس ساواک

جواب فعالیت صفحه ۹۸

۱- هدف آمریکا از ایجاد تغییرات در امور اجتماعی و اقتصادی ایران چه بود؟ ۱- جلوگیری از وقوع قیام های مردمی ۲- حفظ حکومت پهلوی.

۲- به نظر شما هدف شاه از برگزاری همه پرسی اصول شش گانه چه بود؟

هدف از برگزاری همه پرسی اصول شش گانه این بود که نشان دهد مردم در سرنوشت سیاسی کشور خود مشارکت دارند و انجام اصلاحات بر اساس میل و خواسته مردم انجام شده و مخالفت روحانیون و مبارزان ضد حکومت، بی اساس و بی دلیل است.

جواب فعالیت صفحه ۱۰۰

۳-الف) کاربرگ شماره (۱۱) را انجام دهید. ب) بعد از مطالعه متن زیر به سؤالات پاسخ دهید.

۱- با توجه به اهمیت نفت در تأمین انرژی در آن دوران، فکر می کنید فروش نفت به اسرائیل چگونه به قدرت گرفتن این رژیم کمک می کرد؟ در آن دوران، رژیم صهیونیستی به دلیل تحریم های بین المللی، با مشکلات اقتصادی زیادی مواجه بود. فروش نفت به اسرائیل به این رژیم کمک می کرد تا از این تحریم ها عبور کند و منابع مالی خود را تأمین کند.

۲- با مطالعه روابط حکومت پهلوی و رژیم صهیونیستی در این متن و نیز متن سخنان امام خمینی که در کاربرگه شماره ۱۱ خواندید، بگویید اسرائیل چه اهدافی را در ایران دنبال می‌کرد؟ ۱- گسترش نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران ۲- تضعیف اعراب و مسلمانان ۳- ایجاد پایگاه نظامی در ایران

جواب فعالیت صفحه ۱۰۱

۴- با مطالعه دقیق درس، اقدامات امام خمینی را در مبارزه با حکومت پهلوی به ترتیب روی نمودار بنویسید.

مخالف با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی - مخالفت با اصول شش گانه - سخنرانی در مدرسه فضیه قم در محرم ۱۳۴۲ - مخالفت با لایحه کاپیتولاسیون - ادامه مبارزه در دوران تبعید.

جواب فعالیت صفحه ۱۰۳-۱۰۲

۵- پس از مطالعه متن به پرسش پاسخ دهید:

- رژیم پهلوی خود را نظام سلطنتی مشروطه قلمداد می‌کرد. با توجه به مطالب سند بالا به نظر شما میان اقدامات این رژیم و چنین ادعایی نسبتی وجود دارد؟ ادعای رژیم پهلوی مبنی بر این که نظام سلطنتی مشروطه است، ادعایی بی‌اساس است. این رژیم در عمل، یک نظام سلطنتی مطلقه بود که در آن، قدرت سیاسی در دست شاه قرار داشت و مجلس و احزاب سیاسی نقشی حاشیه‌ای داشتند.

جواب فعالیت صفحه ۱۰۴

۶- جدولی با سه ستون رسم کنید. دلایل سیاسی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی نارضایتی مردم از حکومت شاه را به تفکیک در آن بنویسید.

دلایل اقتصادی	دلایل فرهنگی اجتماعی	دلایل سیاسی
- گرانی، عدم توجه به تولیدات داخلی - فقر و محرومیت اکثریت مردم - تصویت اصول شش گانه که موجب وابستگی اقتصادی کشور به بیگانگان و از بین رفتن صنایع و تولیدات داخلی می‌شد.	- مبارزه با اسلام، قرآن و روحانیون - برنامه‌های رادیو، تلویزیون، سینما و تئاتر جهت تضعیف فرهنگ اسلامی - آزاد نبودن روزنامه ها و محدود بودن در انتقاد از شاه و مقام های حکومتی	- پشتیبانی آمریکا و اکثر قدرت‌های افراد و وابستگی شاه به آنها - تصویب لایحه کاپیتولاسیون که اقدامی ذلت بار و خلاف استقلال کشور بود. - نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران هیچ اختیاری نداشتند. - سرکوب مخالفان توسط ساواک

جواب فعالیت صفحه ۱۰۸

۱- با مطالعه متن: الف) نمودار روند تأسیس حکومت جمهوری اسلامی را تکمیل کنید .

همه پرسی تعیین نظام سیاسی - تدوین قانون اساسی - انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری - انتخابات اولین دوره مجلس - تعیین هیئت دولت

ب) با توجه به نمودار، نقش مردم را در تأسیس نظام جمهوری اسلامی توضیح دهید. مردم ایران برای اولین بار در تاریخ بدون دخالت بیگانگان با رای دادن در انتخاب نظام سیاسی کشور خود مشارکت کردند و قانون اساسی را به تصویب رساندند، و سرنوشت خود را با حکومتی مردمی با تکیه بر احکام الهی انتخاب کردند.

جواب فعالیت صفحه ۱۱۱

۲- با راهنمایی دبیر خود، همفکری کنید و بگویید که انقلاب اسلامی با وجود ترور گسترده شخصیت‌های نظام جمهوری اسلامی، چرا و چگونه به حرکت خود ادامه داده است؟ چون این انقلاب از درون مردم و با اتحاد و حمایت آنها بوجود آمده و قائل به شخص نبود و اگر شخصی ترور یا شهید می شد دیگران مسیر و هدف او را ادامه می دادند . و..

۳- با مطالعه متن و مراجعه به دانسته‌های قبلی خود، درباره حمایت گسترده مردم از انقلاب اسلامی در سال‌های پس از پیروزی چند دلیل بیاورید.. داشتن استقلال فکری سیاسی و اقتصادی کشور- حضور پرشور و گسترده در تمامی انتخابات کشور و دخیل بودن در سرنوشت خود - پیشرفت‌های علمی، نظامی و هسته ای - مبارزه با ابرقدرت ها - توجه به عمران و آبادانی کشور

جواب فعالیت صفحه ۱۱۶

۱- فرهنگ چیست؟ شما چه برداشتی از واژه فرهنگ دارید؟ مجموعه آداب و رسوم و عقاید یک جامعه که از نسلی به نسلی دیگر منتقل می‌شود. فرهنگ را می توان شیوه مشترک زندگی در یک جامعه دانست.

- برداشت خود را از واژه فرهنگ بنویسید و به نوبت در کلاس بخوانید. فرهنگ آموختنی است - فرهنگ نوعی نگرش است - فرهنگ نشانه شخصیت است - فرهنگ موجب بالا رفتن آگاهی جامعه است. - فرهنگ در ملل مختلف متفاوت است. و...

جواب فعالیت صفحه ۱۱۷

۲- اگر اعضای خانواده‌تان برای زیارت یا سیاحت به کشورهای همسایه یا سایر کشورها سفر کرده‌اند، بگویید در هنگام گفت‌وگو از خاطرات سفر به چه نکاتی درباره شیوه زندگی مردم آن کشورها اشاره می کنند. بر عهده دانش آموز

جواب فعالیت صفحه ۱۱۹

۴- فرض کنید کودکی از هر نوع ارتباط با آدم‌های دیگر محروم باشد و فقط نیازهای زیستی اش برطرف شود تا زنده بماند. به نظر شما این کودک چه ویژگی‌هایی خواهد داشت؟ راه های برطرف کردن نیازها، برقرای ارتباط ، شیوه ی ابراز احساسات و هیجان ها ، ارزشها و هنجارها و ... را ندانسته و نمی تواند اجرا نماید . مانند داستان تارزان.

۵- با توجه به تصاویر بالا، معنای هریک از نمادها و رفتارهای نمادین را بیان کنید. به ترتیب از چپ به راست: - نماد احترام سیاسی - نماد مقاومت و پیروزی- نماد احترام نظامی

❖ درباره نمادها و هنجارهای مربوط به سلام و احوالپرسی و تعارفات در چند منطقه کشور متفاوت پرس و جو کنید و نتیجه را در کلاس بیان کنید. به عهده دانش آموز

جواب فعالیت صفحه ۱۲۰

گفت و گو کنید

۷- هر یک از هنجارهای زیر مبتنی بر کدام ارزش‌ها و عقاید است؟ توضیح دهید.

الف) برخی نانواها، شب‌های جمعه یک یا چند تنور نان خود را به صورت رایگان و صلواتی به مردم می‌دهند. ارزش دینی - انسان دوستی

ب) مردها در هنگام ورود به خانه دیگران با صدای بلند «یا الله» می‌گویند. ارزش عرفی و دینی - حفظ حجاب

ج) افراد در موقع دیدن کودک «ماشاءالله» می‌گویند. ارزش دینی - چشم زخم

د) رزمندگان مسلمان هنگام پیروزی در نبرد «الله اکبر» می‌گویند. ارزش دینی

۸- همه ارزش‌ها و هنجارها، مفید و خوب نیستند. برای مثال، ممکن است در یک گروه دوستان، یک مدل نامناسب لباس به هنجار تبدیل شود یا در بین عده‌ای، فال‌گیری رواج پیدا کند یا یک گروه عادت کنند تیم ورزشی رقیب را با نام‌های زشت خطاب کنند یا در بعضی خانواده‌ها خودنمایی و خرید اسباب و اثاثیه گران قیمت متداول شود. آیا پیروی کورکورانه از همه هنجارها درست است؟ ملاک تشخیص درست و مفید بودن ارزش‌ها و هنجارها چیست؟ خیر- ملاک درست در نظر گرفتن احکام دینی و واکنش مردم است.

۹- عوامل مختلفی می‌توانند نمادها، ارزش‌ها و هنجارهای یک جامعه را تغییر دهند و در فرهنگ آن جامعه تغییر و دگرگونی پدید آورند. درباره این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر فرهنگ گفت و گو کنید و مثال‌هایی بیاورید.

عوامل	مصادق	تغییر در نمادها، ارزش‌ها و هنجارها
پیشرفت‌های صنعتی و فناوری	زندگی آپارتمان‌نشینی پیشرفت وسایل حمل و نقل و افزایش مسافرت	خانه‌های چند طبقه، فضای کمتر برای بازی بچه‌ها و...
رسانه‌های جمعی	تلویزیون، رادیو، روزنامه، اینترنت و ماهواره	کم شدن دید و بازدید- گسترش فردگرایی
نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه‌گر	ماهواره - اینترنت- شبکه‌های مجازی	مد گرایی- تغییر نوع پوشش- تغییر معماری - ترویج فرهنگ غیر اسلامی

متن را بخوانید و چند مورد از نمادها، هنجارها، ارزشها و عقاید مردم این روستا را از متن استخراج و دسته بندی کنید و در جدولی بنویسید.

نمادها	هنجارها	عقاید ارزشها
نوع پوشش زنان - لهجه محلی - وجود مسجد و حسینیه	خوردن شب چره در شب نشینیها - دیدارهای خانوادگی در شبهای زمستان - برگزاری مراسم جشن خرمین و تخ تخی	اعتقاد به عزاداری در دهه محرم - اعتقاد به داشتن حجاب - ارزش داشتن مفهوم شهادت و شهادت طلبی

جواب فعالیت صفحه ۱۲۴

- ۳- در درسهای قبل، با موضوع مهاجرت آشنا شدید. به نظر شما مهاجرت از جامعه‌ای به جامعه دیگر، در تغییر هویت اجتماعی افراد چه تأثیری می‌تواند داشته باشد؟ ۱- می‌تواند ارزشهای اجتماعی او را تغییر دهد ۲- شخصیت فرد تغییر کند ۳- باورها و اعتقاداتی که فرد در ذهن خود داشته نیز می‌تواند تغییر کند. ۴- سبک زندگی، پوشاک و لباس فرد، زبان گفتاری او تغییر کند. گفت‌وگو کنید: ۳- چرا شناخت هویت خود و ویژگی‌های آن اهمیت دارد؟ زیرا هر چه شناخت بهتری از هویت خود داشته باشیم، به خودباوری و اعتماد به نفس بیشتری دست خواهیم یافت و می‌توانیم درون و ذهن خود را به درستی کشف کنیم.
- ۴- به نظر شما ما چه مسئولیتی نسبت به ویژگی‌های هویتی قابل تغییر و انتخاب شدنی خود داریم؟ ما باید آن‌ها را مطابق ارزشها و عقاید مطلوب حاکم بر جامعه پرورش دهیم.
- چگونه می‌توانیم به بهترین شکل از عهده این مسئولیت برآییم؟ با آموختن و شناختن صحیح ارزشهای مثبت و داشتن اراده و پشتکار؛ زیرا افراد بر اساس ارزشهایی که به آن‌ها معتقدند رفتار و عمل می‌کنند.

جواب فعالیت صفحه ۱۲۷

- ۵- با نوشتن نامه به یک دوست فرضی خارجی یا طراحی یک پوستر، ویژگی‌های هویت ایرانی را به مردم کشورهای دیگر معرفی کنید. اشاره به: - زندگی در سرزمین ایران مسلمان بودن - دارا بودن تاریخ کهن و میراث غنی - زبان مشترک فارسی - انقلاب اسلامی که آرمان مشترک ماست.
- ۶- فکر می‌کنید که یک فرد باید دارای چه ویژگی‌هایی باشد تا هویتی انقلابی داشته باشد؟ پنج شاخص که مقام معظم رهبری برشمردند: ۱- پایبندی به مبانی و ارزشهای اساسی انقلاب؛ ۲- هدف‌گیری آرمانهای انقلاب و همت بلند برای رسیدن به آنها که آرمانهای انقلاب و اهداف بلند انقلاب را در نظر بگیریم و همت برای رسیدن به آنها داشته باشیم. ۳- پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور، استقلال سیاسی، استقلال اقتصادی، استقلال فرهنگی - که مهم‌تر از همه است - و استقلال امنیتی ۴- حساسیت در برابر دشمن و کار دشمن و نقشه دشمن و عدم تبعیت از او، ۵- تقوای دینی و سیاسی که این بسیار مهم است.

درس ۱۹

جواب فعالیت صفحه ۱۳۱

۱- در شهر یا روستای شما برای تولد نوزاد، چه آداب و رسومی اجرا می‌شود؟
پرس‌وجو کنید و این آداب و رسوم را با ذکر ارزش‌ها و عقایدی که برای انجام هریک از آنها وجود دارد، توضیح دهید.
بستگی به محل زندگی شما دارد نمونه‌ها مشترک در کل ایران مانند گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد، مراسم انتخاب اسم و آوردن کادو و گفتن تبریک به خانواده‌ای که صاحب فرزند شده است.

جواب فعالیت صفحه ۱۳۳

گفت‌وگو کنید: ۲- امروزه مؤسساتی چون مهدکودک‌ها و خانه‌های سالمندان مراقبت از بعضی از اعضای خانواده را در دوره‌هایی از زندگی به عهده گرفته‌اند. به نظر شما مزایا و معایب مهدکودک‌ها و خانه‌های سالمندان چیست؟ چه دلایلی برای نظر خود دارید؟ با راهنمایی دبیر، بحث و گفت‌وگوی خود را جمع بندی کنید. (بحث و گفت و گودر کلاس)

۳- طبق آیات ۱۷ تا ۱۹ سوره لقمان، لقمان حکیم برای تربیت فرزند خود، چه سفارش‌هایی به او می‌کند؟ برپا داشتن نماز، امر به معروف و نهی از منکر، صبر و شکیبایی در برابر سختی‌ها، مغرور و متکبر نبودن، تواضع و فروتنی، عدالت، میانه روی و مردم‌داری، آهسته و آرام سخن گفتن

۴- شما چند خواهر و برادر دارید؟ وظایف خواهر یا برادر بزرگ‌تر نسبت به بقیه اعضای خانواده چیست؟ خواهر و برادر کوچک‌تر چگونه؟ راجع به آنها در کلاس گفت‌وگو کنید. (بحث و گفت و گودر کلاس)

درس ۲۰

جواب فعالیت صفحه ۱۳۷

۱- کاربرگ شماره (۱۵) سازگاری والدین و فرزندان را انجام دهید.
الف) جدول را کامل کنید. چند مورد از انتظارات مهمی را که والدین از شما و شما والدین خود دارید، بنویسید

آنها از من می خواهند ...	من از آنها می خواهم ...
- لباسی که آنها می گویند بپوشم. - دوستانم را به آنها معرفی کنم. - در مهمانی‌ها شرکت کنم.	- من را پوشیدن نوع لباس آزاد بگذارند. - رشته تحصیلی را خودم انتخاب کنم. - وسایل و امکاناتی که می خواهم فراهم کنند.

* ایلیا دوست دارد در روزهای تعطیل به همراه دوستانش به گردش برود. والدین ایلیا نگران سلامت اخلاقی این معاشرت‌ها و مواجه شدن او با محیط‌ها و عقاید و ارزش‌های مخالف ارزش‌های خانواده هستند. پیشنهاد شما برای رفع مسئله به طوری که انتظارات هر دو طرف برآورده و رعایت شود، چیست؟ آشنایی دوستان ایلیا با خانواده- در اختیار قرار دادن شماره تماس اولیا دوستان - توضیح کامل در مورد برنامه سفر و مهمان

۲- در کلاس، به گروه‌های دو یا سه نفره تقسیم شوید. سپس با نظارت و راهنمایی معلم خود، هر گروه یک مشکل فرضی را تصور کند. جواب: در هر گروه، یک نفر نقش مادر یا پدر و دیگری، نقش فرزند یا فرزندان را بر عهده بگیرند. با توجه به توصیه‌های بیان شده در این درس برای ایجاد یک گفت‌وگوی صحیح، سعی کنید مشکل را با گفت‌وگو حل کنید. پس از اجرای هر گروه در کلاس، دیگر دانش‌آموزان پیشنهادات خودشان را درباره آن اجرا و به اشتراک بگذارند. به عهده دانش آموز

۳- به نظر صاحب‌نظران، تک فرزندی چه پیامدهای نامطلوب فردی و اجتماعی دارد؟

۱- تجربه اجتماعی شدن و رشد اجتماعی کودک کاهش می‌یابد. ۲- رقابت‌ها، بازی‌ها، دعواهای کودکان و الگوپردازی از رفتارهای خواهر و برادر شکل نمی‌گیرد. ۳- کودکان همواره با بزرگترها در ارتباط‌اند و از لذت ارتباطات وسیع‌تر خانوادگی و حمایت و محبت برادر و خواهر محروم می‌شوند. ۴- کاهش جمعیت، پیری و بی‌نشاطی جمعیت، عدم رشد و توسعه اقتصادی و ...

۴- کاهش نرخ باروری در کشور ما در آینده چه پیامدهای نامطلوبی دارد؟ دست کم به سه مورد اشاره کنید. (۱) پیری جمعیت (۲) کاهش توان نظامی کشور (۳) کاهش نیروی کار جوان و کارآمد (۴) کاهش تولید و توسعه اقتصادی (۵) کاهش جمعیت زیرا اولین شرط بقای هر جامعه‌ای جمعیت آن است.

جواب فعالیت صفحه ۱۳۹

۵- اگر مواردی از مدیریت درست مشکلات و حوادث در خانواده خود یا خویشان و آشنایان سراغ دارید، در کلاس بیان کنید.

مانند تشکیل صندوق خیریه خانوادگی برای رفع نیازهای مالی و درمانی خانواده نیازمند خویشان و آشنایان و ...

۶- فواید صله ارحام برای خانواده‌ها چیست؟ ۱. دید و بازدید و اطلاع از حال دیگران ۲. اطلاع از مشکلات و کمک و همفکری به حل مشکلات (مانند کمک به مشکلات مالی خویشاوندان) ۳. همفکری و استفاده از تجربیات خانواده‌ها در امور مختلف

۷- اصل دهم قانون اساسی را در درس ۲۲ را بخوانید. چرا چنین اصلی را در قانون اساسی کشور ما قرار داده‌اند؟

چون هیچ جامعه‌ای بدون خانواده امکان رشد و شکوفایی را ندارد و دین اسلام برای خانواده ارزش زیادی قائل شده است.

۸- چگونه بیمه شدن اعضای خانواده در امور مختلف می‌تواند به رفع مشکلات و آرامش بیشتر خانواده‌ها کمک کند؟ با راهنمایی معلم چند نمونه بیان کنید. در هنگام حوادث و مشکلات بیمه خسارت‌های مالی ایجاد شده را می‌پردازد و فشار مالی تا حدی از دوش خانواده کم می‌شود و باعث ایجاد آرامش روانی در اعضای خانواده به خصوص پدر و مادر می‌شود.

جواب فعالیت صفحه ۱۴۳

۱- با توجه به آنچه در سال‌های قبل درباره قوه مقننه، قضاییه و مجریه خوانده‌اید، چند مورد از مهم‌ترین وظایف حکومت را که در صفحه قبل نوشته شده، انتخاب کنید و بگویید از وظایف کدام قوه است.

*وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف و اجرای قوانین: قوه مقننه

*برقراری نظم و امنیت و رسیدگی به اختلافات و شکایات‌ها: قوه قضاییه

*تعلیم و تربیت، حفظ میراث فرهنگی، سیاست‌گذاری فرهنگی: قوه مجریه

- * عمران و آبادانی کشور، ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم : قوه مجریه
- * ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌ها و بخش‌های مختلف : قوه مجریه
- * دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی : قوه مجریه
- * مدیریت منابع طبیعی و ثروت‌هایی که به عموم مردم تعلق دارند : قوه مجریه
- * حمایت از گروه‌های خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان، از کارافتادگان و...: قوه مقننه

جواب فعالیت صفحه ۱۴۴

- ۲- چرا مبدأ اصلی قوانین برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است؟
زیرا خداوند به همه امور آگاهی دارد و آفریننده انسان و مالک حقیقی این جهان است.
- ۳- با مطالعه آیات قرآن کریم در صفحه قبل، دیدگاه اسلام را درباره ماهیت حکومت بیان کنید.
مبدأ قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است و عقل و وحی الهی، دو وسیله اصلی برای شناخت ارزش‌های الهی، قوانین و مقررات اجتماعی هستند.

جواب فعالیت صفحه ۱۴۷

- ۵- حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگی‌هایی دارد؟ بر پایه ولایت فقیه - مشارکت مردم در امور مختلف - انقلابی - اسلامی ویژگی‌های رهبر در حکومت جمهوری اسلامی کدام‌اند؟ توضیح دهید . فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است.
- ۶- در روزنامه‌ها یا مجلات، یک یا چند مورد از توصیه‌های رهبر جمهوری اسلامی ایران به کارگزاران حکومتی را درباره امور مختلف کشور جست‌وجو کنید و بنویسید.
در صورتی که به اینترنت دسترسی دارید، می‌توانید به پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری یا پایگاه اطلاع رسانی حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به نشانی «farsi.khamenei.ir» و «www.leader.ir» مراجعه کنید. پس از جمع‌آوری گزیده سخنان مقام معظم رهبری، آنها را روی یک تابلو نمایش دهید. (برعهده دانش آموز)
- ۷- درباره یکی از نهادهایی که در مدیریت کلان و حاکمیت کشور (غیر از رهبری و قوای سه‌گانه) نقش دارند، تحقیق کنید و برخی از مهم‌ترین وظایف آنها را در کلاس بیان کنید. (برعهده دانش آموز)
- ۸- درباره فعالیت‌های اخیر شورای اسلامی شهر یا روستای خود تحقیق کنید و مهم‌ترین اقدام‌هایی را که شورا برای پیشرفت منطقه شما انجام داده است، در کلاس و با راهنمایی معلم خود، به بحث بگذارید. (برعهده دانش آموز)

جواب فعالیت صفحه ۱۵۱

۱- به کمک دبیر، قانون اساسی را به کلاس بیاورید.

الف) با استفاده از قانون اساسی، توضیح اصول ۷ و ۲۰ را که در صفحه ۱۵۳ نوشته نشده است، بنویسید. (برعهده دانش آموز)

ب) در مقابل هریک از حقوق شهروندی که در این درس نوشته شده است، یک یا چند اصل قانون اساسی را که به آن مربوط می شود پیدا کنید و شماره آن را در کنار مطلب مربوط بنویسید. (برعهده دانش آموز)

پ) در اصل ۲۱ قانون اساسی، دولت موظف شده است تا حقوق زنان را در تمام جهات، با رعایت موازین اسلامی تضمین کند. به این اصل مراجعه و برخی موارد آن را در کلاس مطرح کنید. (برعهده دانش آموز)

جواب فعالیت صفحه ۱۵۲

۲- گفت و گو کنید: با توجه به آنچه در درس تاریخ امسال خواندید، چند مورد از حقوق شهروندی را که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به رسمیت شناخته شده است، با حقوق مردم در دوره قاجاریه و پهلوی مقایسه کنید. عدم وجود حق آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد در دوره قاجاریه، عدم مشارکت مردم در امور سیاسی، در آن دوره مردم به عنوان رعیت شناخته می شدند نه شهروند، دسترسی کم مردم به حقوق رفاهی و تأمین اجتماعی.

از این مقایسه چه نتیجه ای می گیرید؟ در جمهوری اسلامی افراد به عنوان شهروند از حقوق سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بهتری برخوردارند.

مردم برای به دست آوردن حقوق شهروندی خود چه تلاش هایی کرده اند؟ مردم به رهبری روحانیون و روشنفکران وطن پرست دست به مبارزه پیگیر زدند که انقلاب مشروطه و تشکیل مجلس قانونگذاری در همین راستا بوده است.

۳- کار برگه شماره (۱۶) را کامل کنید.

۴- الف) منظور از حق برخورداری از تأمین اجتماعی چیست؟ توضیح دهید. برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر :
بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کار افتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت های پزشکی به صورت بیمه و ... حق است همگانی. دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و مشارکت مردم، خدمات و حمایت های مالی فوق را برای یکایک افراد کشور تأمین کند.

ب) کدام اصل قانون اساسی کشور ما مربوط به حق تأمین اجتماعی است؟ اصل ۲۹ قانون اساسی

جواب فعالیت بالای صفحه ۱۵۸

۱- گفت‌وگو و همفکری کنید

الف) آیا شما یا اعضای خانواده‌تان با مثال‌های صفحه قبل یا موارد مشابه، روبه‌رو شده‌اید؟ موارد را بیان کنید تا هم‌کلاسی‌هایتان درباره آنها اظهارنظر کنند. (به عهده دانش آموز)

ب) به طور گروهی، فکر کنید و روشی را پیشنهاد کنید که در یکی از کارها یا فعالیت‌های مدرسه، بازدهی را افزایش دهد و باعث استفاده صحیح از امکانات شود. برای مثال، با چه راهکاری می‌توان از تلف شدن وقت کلاس برای حضور و غیاب و دیدن تکالیف جلوگیری کرد؟ پیشنهادهای خود را با ذکر دلیل بنویسید و از طریق معلم به دست مسئولان مدرسه برسانید. (به عهده دانش آموز)

جواب فعالیت پایین صفحه ۱۵۸

۲- درباره این سخنان ارزشمند پیامبر اکرم و امام علی (ع) فکر کنید و معنی و مفهوم هر یک را با ذکر یک مثال توضیح دهید. در مورد کلام پیامبر اکرم (ص): اگر می‌خواهیم کاری را انجام دهیم آن را به صورت کامل و عالی انجام دهیم تا مانع اتلاف وقت و آسیب رساندن به دیگران نشود. مثال: افرادی که مشغول ساختن مسکن هستند اگر مصالح خوب به کار نبرند هم احتمال تخریب و دوباره کاری وجود دارد و هم آسیب به دیگران. درباره سخن امام علی (ع): افراد باید امور مهم را انجام دهند تا در وقت و زمان صرفه جویی کنند. مانند دانش آموز هنگام مطالعه کتاب درسی آن را خلاصه نویسی کند و هنگام آزمون فقط نکات مهم را مرور کند.

جواب فعالیت صفحه ۱۵۹

۳- معنی آیات قرآن کریم و سخنان امامان معصوم (ع) را بخوانید. عوامل مؤثر در بهره‌وری را از آنها استخراج و فهرست کنید. (به عهده دانش آموز) پاسخ پیشنهادی: الف) مدیریت عمر ب) استفاده از منابع ج) صرفه جویی و جلوگیری از اسراف د) مشورت کردن و) میانه روی در کارها و نظم و ترتیب در کارها و ...

۴- گفت‌وگو کنید. هریک از هنجارهای زیر در جامعه چگونه از بهره‌وری جلوگیری می‌کند و در تضاد با آن است؟ توضیح دهید. * مهمانی‌ها، مجالس و جشن‌های مفصل و پرهزینه: اسراف کردن

* مدگرایی و چشم و هم‌چشمی در خرید لباس به جای تمیز و ساده پوشی: تجمل‌گرایی و افزایش هزینه‌های خانواده - مصرف گرایی

* نداشتن برنامه مناسب برای اوقات فراغت و تفریح: بی‌نظمی و اتلاف زمان - نداشتن انضباط در کارها

* ورزش نکردن و پر خوری: افزایش بیماری‌ها و صرف هزینه برای درمان

۵- یک زوج جوان می‌خواهند جشن عروسی ساده‌ای با حداقل هزینه برپا کنند. اگر قرار باشد از شما کمک فکری بگیرند، چه طرح و پیشنهادی به آنها می‌دهید؟ همفکری کنید و طرح خود را روی کاغذ بنویسید. ۱- خرید لوازم ضروری زندگی به جای جهیزیه تشریفاتی ۲- پرهیز از جشن‌های مجلل و پرهزینه و برگزاری جشن کوچک خانوادگی ۳- اجاره خانه ای کوچک با مبلغ پایین ۴- جلوگیری از رسم و رسومات هزینه دار مانند خرید جواهرات ۵- استفاده از کارت دعوت دیجیتال به جای کارت دعوت های چاپی سنتی و

۶- متن بعدی را درباره یک کارآفرین بخوانید. الف) چه نکاتی در این متن برای شما قابل توجه است؟ پشتکار و تلاش - داشتن روحیه بالا در کار و پیشرفت - دلسرد نشدن از شکست - ریسک کردن - همفکری و مشورت با افراد خوش فکر و خلاق - احترام به همکار - توجه به تولید باکیفیت - صرفه جویی و جلوگیری از اتلاف هزینه - همیاری و کمک به خانواده در مسائل مالی و ...

ب) نظر شما درباره افرادی که می‌خواهند با کار نکردن یا کار کم به ثروت یا موفقیت‌های بزرگ دست یابند چیست؟ هیچ موفقیتی بدون داشتن همت، تلاش، همکاری و امید میسر نیست.

جواب فعالیت صفحه ۱۶۱

- ۷- دلیل بیاورید: الف) آیا سطح بهره‌وری دانش آموزی که کیف یا کمد لوازم تحریرش شلوغ و نامرتب است، پایین می‌رود؟ چرا؟
بله، زیرا زمان را از دست می‌دهند، احتمال تخریب وسایل زیاد است، در نتیجه این موارد باعث پایین بردن سطح بهره‌وری است.
- ۸- منظور از تنظیم بودجه ماهانه خانواده چیست؟ تنظیم جدولی که در آن درآمدها و هزینه‌های ماهانه افراد یا خانواده نوشته می‌شود. تنظیم این بودجه موجب حسن همکاری و مشارکت بین اعضای خانواده در فعالیت‌های اقتصادی می‌شود، مخارج مدیریت می‌شود و هزینه‌های غیر ضروری حذف می‌شوند. امکان پس انداز نیز بیشتر می‌شود.
- ۹- کار برگه شماره (۱۷) (چند پیشنهاد برای بهره‌وری) را انجام دهید.
- ۱۰- یکی از عادات‌های غلط بعضی از دانش آموزان مصرف نادرست و بی‌رویه کاغذ است. چند راهکار برای بهره‌وری در مصرف کاغذ پیشنهاد کنید و توافق کنید که آن راهکارها عملی شوند. استفاده از دفاتر سال قبل، استفاده دو طرف کاغذ، استفاده از کاغذهای باطله، ساخت کاردستی از کاغذهای باطله، استفاده کامل از تمام صفحات دفتر، استفاده از وایت برد کوچک خانگی، تحویل کاغذهای باطله به مراکز مورد نظر بازیافت و ...
- ۱۱- تفکیک زباله از مبدأ یعنی چه؟ به تفکیک زباله از ابتدای تولید، تفکیک زباله از مبدأ گفته می‌شود.
- چه راهکارهایی برای کمک به این امر می‌توانید برشمارید؟ الف) فرهنگ سازی و تشویق افراد جامعه به استفاده از سطل زباله‌های خشک و تر که شهرداری‌ها به همین منظور در سطح شهر قرار داده‌اند. ب) در منزل به جای اینکه تمام زباله‌ها را در یک سطل بریزیم از دو سطل برای جداسازی زباله‌های تر و خشک استفاده کنیم. ج) استفاده کمتر از مواد غذایی کنسروی و ...
- ۱۲- به وسایل خودتان و همچنین مواد دورریختنی که در یک هفته در منزل شما تولید شده است، نگاهی دقیق بیندازید. چه چیزهایی را می‌توانید ببابید که امکان استفاده مجدد از آنها (اگرچه نیاز به تغییراتی در آنها باشد) برای شما یا خانواده‌تان یا دیگران وجود دارد؟ بطری نوشابه و آب معدنی، روزنامه و کاغذهای باطله و ...

درس ۲۴

جواب فعالیت صفحه ۱۶۴

- ۱ - به چند گروه تقسیم شوید. محصولی مانند نان را در نظر بگیرید. هر گروه یکی از مراحل را انتخاب کند: مرحله اول تولید (کشت گندم، برداشت گندم، تولید آرد، پختن نان) مرحله دوم توزیع یا فروش نان و مرحله سوم مصرف نان. هر گروه بگوید که چه راه‌هایی برای بالا بردن بهره‌وری در آن مرحله وجود دارد؟
- مرحله اول: کشاورزی مکانیزه، آبیاری قطره‌ای، درو کردن با کمباین، عدم استفاده از کودهای شیمیایی، آموزش نانوایان با طریقه پخت صحیح نان.

مرحله دوم: فروش در بسته بندی های مختلف و ارائه به فروشگاه ها و ...

مرحله سوم: روش های صحیح نگهداری از نان مانند قرار دادن در فریزر، به اندازه مصرف خریدن و...

۲- به نظر شما، اگر میزان هزینه های تولید (نهادها) را افزایش دهیم و به همان اندازه میزان تولید افزایش یابد، باز هم می توانیم ادعا کنیم بهره وری اتفاق افتاده است؟ خیر. چون بهره وری زمانی اتفاق می افتد که کیفیت نیز افزایش پیدا کند و روش های تولید و توزیع نیز اصلاح شود.

۳- آیا در محل زندگی شما مراکز خریدی وجود دارند که بتوان گفت موجب عرضه بهتر کالا یا خدمات شده اند و بهره وری در توزیع را بالا برده اند؟ درباره آنها توضیح دهید. پاسخ ها با توجه به مکان زندگی دانش آموزان متفاوت است.

عمده فروش ها، تعاونی ها، فروشگاه های زنجیره ای از مراکزی هستند که موجب بهره وری شده اند زیرا می توان بسیاری از کالاها را در آن جا تهیه کرد، یا ایجاد میادین تره بار توسط شهرداری ها که فاصله تولید و مصرف را کاهش داده است.

۴- چه کارهایی می توان انجام داد تا هزینه های آب، برق و گاز مدرسه شما (در عین تأمین نیازهای لازم دانش آموزان) کاهش یابد. در این باره همفکری کنید و پیشنهادهای برتر و قابل اجرای خودتان را به مدیر مدرسه تحویل دهید. ۱- برای سرویس های بهداشتی از شیرهای آب الکترونیکی استفاده شود. ۲- زمانی که از اتاق یا کلاسی استفاده نمی شود (مثلا آزمایشگاه در ساعات غیر کلاسی، برق و سیستم گرمایشی یا سرمایشی آن قطع شود). ۳- از باز بودن دائمی آب هنگام شست و شوی دست جلوگیری کنیم. ۴- از لامپ های کم مصرف استفاده شود. ۵- تعمیر شیرهای آب که چکه می کنند. ۶- نصب خنک کننده (کولر) آبی در سایه و ...

جواب فعالیت صفحه ۱۶۶

۵- مسعود و پسر عمویش با هم به مسافرت رفته و در مهمان سرائی اقامت داشتند. یک روز برای گردش در شهر از مهمان سرا بیرون رفتند. هنوز چند قدمی بیشتر از آن جا دور نشده بودند که مسعود گفت: «فراموش کردم لامپ ها و کولر (خنک کن) اتاق را خاموش کنم. باید برگردم و این کار را انجام دهم.» ولی پسر عمویش گفت: «لازم نیست. ما برای اقامتمان و چیزهایی که مصرف می کنیم به صاحب مهمان سرا پول می دهیم.» شما کدام نظر را درست می دانید؟ چرا؟ نظر مسعود. زیرا حفظ منابع ملی مانند برق وظیفه همگانی است. هر چند پول مصرف برق را پرداخت می کنند اما به هر حال انرژی یک کشور در حال هدر رفتن است و هزینه تولید و توزیع برق، ساخت نیروگاه ها و تجهیزات آن بسیار زیاد است. در صورتی که با بهره وری صحیح می توان حتی برق را صادر کرد و موجب درآمد بیشتر برای کشور شد.

* اصلاح عادت های غلط مصرفی از اتلاف هزینه و منابع و انرژی جلوگیری می کند.

۶- کاربرد شماره (۱۸) را با همفکری یکدیگر در کلاس انجام دهید.

۷- همفکری کنید و بگویید شما دانش آموزان از چه راه هایی می توانید به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در کشور کمک کنید. ۱- استفاده از لوازم التحریر که از تولیدات داخلی است. ۲- صرفه جویی در مصرف لوازم التحریر ۳- بازیافت کاغذهای باطله ۴- استفاده و نگهداری درست از امکانات مدرسه. ۵- مدیریت زمان و برنامه ریزی داشتن در یادگیری دانش و مهارت ها و با انگیزه درس خواندن در راستای کمک به آینده کشور و ...

به پایان آمد این دفتر

حکایت بهمان باقی است...

دبیرخانه کشوری درس مطالعات اجتماعی متوسطه اول

irsecretariat1402@chmail.ir

مستقر در استان البرز